

УДК 336.226.44:336.225.6

JEL H23

DOI 10.33244/2617-5932.6.2020.88-97

І. С. Кравченко,

Науково-дослідний інститут

фіскальної політики

e-mail: in2301@ukr.net

ORCID ID 0000-0002-1023-8931;

Н. Г. Тартачник,

Університет ДФС України

e-mail: ybyf2010@ukr.net

ORCID ID 0000-0003-1492-010X

УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ВИКИДІВ МЕТАНУ В АТМОСФЕРУ ДИФУЗНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

У статті викладено результати дослідження щодо справляння екологічного податку за викиди забруднюючих в атмосферне повітря дифузними джерелами забруднення. Розглянуто передумови та потребу в удосконаленні оподаткування таких викидів. Проведено аналіз судової практики щодо сплати екологічного податку з викидів в атмосферне повітря метану, внаслідок втрат природного газу під час транспортування, технологічних витрат, узагальнено як аргументи платників податку, так і податкової служби. Запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення оподаткування викидів метану, що дозволить залучити додаткові надходження до бюджету.

Ключові слова: викиди забруднюючих речовин, витрати, втрати, дифузні джерела, екологічний податок, метан, природний газ, система оподаткування.

И. С. Кравченко, Н. Г. Тартачник. Совершенствование налогообложения выбросов метана в атмосферу диффузными источниками

В статье изложены результаты исследования взимания экологического налога за выбросы загрязняющих веществ в атмосферный воздух диффузными источниками. Рассмотрены предпосылки и необходимость в усовершенствовании налогообложения таких выбросов. Проведен анализ судебной практики по уплате экологического налога по выбросам в атмосферный воздух метана, в результате потерь природного газа при транспортировке, технологических расходов, обобщенно как аргументы налогоплательщиков, так и налоговой службы. Предложены практические рекомендации по совершенствованию налогообложения выбросов метана, что позволит привлечь дополнительные поступления в бюджет.

Ключевые слова: выбросы загрязняющих веществ, диффузные источники, метан, потери, природный газ, расходы, система налогообложения, экологический налог.

Метою статті є висвітлення проблемних питань щодо справляння екологічного податку та надання пропозицій щодо вдосконалення оподаткування викидів метану в атмосферне повітря дифузними джерелами.

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні існують екологічні проблеми, що призводять до негативних екологічних, соціальних та економічних наслідків. Екологічні виклики, які постали перед державою та суспільством, вимагають застосування ефективних інструментів для зменшення рівня забруднення та збереження навколишнього природного середовища в цілому. До них відносять екологічне оподаткування – процес встановлення та стягнення екологічних податків з урахуванням ставок, об'єктів, платників та порядку сплати, ступеня їх впливу на рівень навантаження на навколишнє природне середовище, нерациональне природокористування тощо [2].

На думку авторів [6], сучасна податкова система України перебуває у стані постійного реформування, яке, на жаль, розпочинається і закінчується популістськими закликами у формі концепцій та стратегій. Тому важливим державним рішенням є обґрунтований вибір концепції оподаткування, яка найбільше відповідає співвідношенню податкових цілей на цьому етапі [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання екологічного оподаткування висвітлені в працях таких зарубіжних авторів, як А. Пігу, У. Баумоль, Дж. Стігліца, А. Сандмо. Основою для початку розробки теоретичних засад екологічного оподаткування стала концепція екстерналій, засновником якої є представник кембриджської економічної школи А. Пігу (1877–1959 рр.) [4]. Дослідження екологічного оподаткування відображено також у працях вітчизняних учених: В. Андрущенко, О. Веклич, О. Гаркушенко, зокрема сучасних авторів, Н. В. Новицької.

Виклад основного матеріалу. Суб'єкти господарювання щодо газопостачання та газифікації під час провадження своєї діяльності здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та є платниками екологічного податку за викиди забруднюючих речовин.

Відповідно до пп. 14.1.230 пункту 14.1 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) термін «стаціонарне джерело забруднення» – це підприємство, цех, агрегат, установка або інший нерухомий об'єкт, що зберігає свої просторові координати упродовж певного часу і здійснює викиди забруднюючих речовин в атмосферу та/або скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти [5].

Згідно з п. 240.1 ст. 240 ПКУ платниками екологічного податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, які не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких здійснюються на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони [5].

Об'єктом та базою оподаткування екологічним податком є обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами відповідно до п. 242.1 ст. 242 ПКУ [5].

Крім того, такі суб'єкти господарювання емітують викиди природного газу внаслідок використання на виробничо-технологічні витрати та втрати. У складі природного газу 96–98 % становить метан, причому викиди здійснюються не

стаціонарними, а дифузними джерелами забруднення, а саме газорегуляторними пунктами та газорозподільними мережами. Нині ПКУ викиди дифузними джерелами забруднення не регулюються.

Зважаючи на те, що суб'єкти господарювання щодо газопостачання та газифікації під час провадження своєї діяльності здійснюють викиди забруднюючих речовин (метану), в частині використання природного газу на виробничо-технологічні витрати та втрати, податковими органами під час перевірок ПАТ «Полтавагаз», ПАТ «Чернігівгаз», ПАТ «Харківгаз», ПАТ «Рівнегаз», ПАТ «Волиньгаз» було здійснено донарахування суми екологічного податку у період з 2015 до 2017 рр. за такі викиди, а саме: ПАТ «Полтавагаз» на суму 3 141 237,29 грн, ПАТ «Чернігівгаз» – 5 053 213,79 грн, ПАТ «Харківгаз» – 7 225 483,12 грн, ПАТ «Рівнегаз» – 2 459 818,13 грн, ПАТ «Волиньгаз» – 2 427 807,93 грн, АТ «Оператор газорозподільної системи «Луганськгаз» – 3 614 499,43 грн [3]. Унаслідок несплати податку з викидів забруднюючих речовин метану з 2015 до 2017 рр. бюджет недоотримав 23 922 059,69 млн грн, що становить 0,3 % від надходжень екологічного податку за цей період.

Таблиця 1

**Перелік товариств щодо газопостачання та газифікації,
яким податкові органи під час перевірок донарахували екологічний податок
за викиди природного газу метану дифузними джерелами забруднення**

№ з/п	Товариства щодо газопостачання та газифікації	Грошове зобов'язання (донарахування) за платежем «надходження від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення», грн			Загальна сума недоотриманих до державного бюджету екологічних податків, грн	Суд першої інстанції	Апеляційний адмін. суд	Касаційний адмін. суд
		2015 р.	2016 р.	2017 р.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	ПАТ «Полтавагаз»	757 442,56	1 723 911,18	659 883,55	3 141 237,29	На користь платника	На користь платника	–
2.	ПАТ «Чернігівгаз»	1 501 297,71	2 065 565,13	1 486 350,95	5 053 213,79	На користь податкової	На користь податкової	На користь платника, справа направлена до суду першої інстанції на новий розгляд (суд не з'ясував обставини справи через брак доказів)
3.	ПАТ «Харківгаз»	2 139 119,41	3 614 854,16	1 471 509,55	7 225 483,12	На користь податкової	На користь платника	На користь податкової

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4.	ПАТ «Рівнегаз»		1 388 499,60	1 071 318,53	2 459 818,13	На користь платника	На користь платника. Відмова апеляц. адмін. суду у відкритті провадження у справі	На користь платника. Відмова суду касаційної інстанції у відкритті провадження у справі
5.	ПАТ «Волиньгаз»		1 682 272,93	745 535,00	2 427 807,93	На користь платника	На користь платника	–
6.	АТ «Оператор газорозподільної системи «Луганськгаз»				3 614 499,43			
	Усього				23 922 059,69			
	Сума надходжень екологічного податку з 2015 до 2017 рр., млрд грн				6,9			
	Частка недоотриманих податків від викидів метану з 2015 до 2017 рр.				0,3 %			

Джерело: складено авторами на основі даних Єдиного державного реєстру судових рішень та Державної казначейської служби України.

Податкові органи у своїх висновках виходили з того, що обсяги природного газу, що використовується суб'єктами господарювання з газопостачання та газифікації на виробничо-технологічні втрати та витрати, є викидами забруднюючої речовини метану, що належить до вуглеводнів згідно з наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.03.2002 № 104 «Про затвердження Переліку речовин, які входять до «твердих речовин» та «вуглеводнів» та підлягає оподаткуванню за ставкою, встановленою пунктом 243.1 статті 243 ПКУ для вуглеводнів. Враховуючи, що викиди метану як забруднювача здійснюються обладнанням, яке товариство використовує у господарській діяльності – трубопроводами, газовим обладнанням та газовими приладами, які за своєю природою є дифузними джерелами і для яких, згідно з пунктом 9 ст. 2 Протоколу про реєстри викидів і перенесення забруднювачів, ратифікованого Законом України від 03.02.2016 «Про ратифікацію Протоколу про реєстри викидів та перенесення забруднювачів», зазначено, що надавати звітність у розрізі окремого джерела недоцільно, розрахунок екологічного податку необхідно здійснювати для підприємства в цілому – стаціонарного джерела.

Не погодившись з доводами податкових органів, суб'єкти господарювання оскаржили податкові повідомлення-рішення в суді, мотивуючи тим, що ПКУ не містить визначення поняття «забруднюючі речовини», а тому віднесення «метану» до забруднюючих речовин є необґрунтованим. Крім того, в Переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2001 № 1598, «метан» як забруднююча речовина не зазначений. Зауважують, що «метан» є парниковим газом та не належить до забруднюючих речовин, і, відповідно, не є об'єктом оподаткування екологічним податком. Також платники податку зазначають, що не весь обсяг фактичних витрат та виробничо-технологічних витрат є тим обсягом, який фактично витік в атмосферне повітря.

Аналіз справ в єдиному державному реєстрі судових рішень, які виникли за результатами перевірок суб'єктів господарювання податковими органами, дозволив з'ясувати, що розглянутих нині судових справ шість: Адміністративна справа № 520/9364/18 за позовом ПАТ «Харківгаз» до Офісу великих платників податків ДФС України про скасування податкового повідомлення-рішення, Адміністративна справа № 826/17689/18 за позовом ПАТ «Чернігівгаз» до Офісу великих платників податків ДФС України про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення, Адміністративна справа № 460/2712/18 за позовом ПАТ «Рівнегаз» до Офісу великих платників податків ДФС України про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень, Адміністративна справа № 140/2121/18 за позовом ПАТ «Волиньгаз» до Офісу великих платників податків ДФС України про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення, Адміністративна справа № 440/4746/18 за позовом ПАТ «Полтавагаз» до Офісу великих платників податків ДФС України про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення, Адміністративна справа № 360/394/19 за позовом АТ «Оператор газорозподільної системи «Луганськгаз» до Офісу великих платників податків ДФС України про скасування податкового повідомлення-рішення.

Варто зазначити, що під час огляду судових справ встановлено різне тлумачення судами загальної юрисдикції норм права, тобто судами приймалися рішення як на користь платників податків, так і на користь податкової.

Одна з цих справ, а саме Адміністративна справа № 520/9364/18 за позовом ПАТ «Харківгаз» до Офісу великих платників податків ДФС України, в особі Харківського управління Офісу великих платників податків ДФС України про скасування податкового повідомлення-рішення розглянута Верховним Судом, який виніс рішення, що є остаточним, на користь Харківського управління Офісу великих платників податків ДФС України.

Так, у цій справі Верховний Суд визнав позицію податкових органів щодо визнання об'єктом оподаткування екологічним податком викидів в атмосферне повітря забруднюючої речовини (метану) стаціонарними (дифузними) джерелами за ставкою, встановленою п. 243.1 ст. 243 ПКУ для вуглеводнів правомірною та зобов'язав ПАТ «Харківгаз» сплатити екологічний податок з обсягів природного газу на виробничо-технологічні (нормовані) втрати та виробничо-технологічні витрати.

Верховний Суд у своєму рішенні виходив з того, що суб'єкт господарювання з газопостачання та газифікації як оператор газорозподільних мереж придбаває природний

газ для виробничо-технологічних витрат та нормованих втрат, а використані обсяги природного газу на такі цілі є фактично викидами природного газу в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, зокрема, норма пп. 242.11 п. 242.1 ст. 242 ПКУ визначає обсяги забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, об'єктом та базою оподаткування безвідносно до причин, які спричинили такі викиди. Тому для суб'єкта господарювання, який здійснює підприємницьку діяльність як оператор газорозподільної системи, настають усі наслідки такої діяльності, зокрема обов'язок сплачувати екологічний податок за викиди в атмосферне повітря природного газу. Сплата екологічного податку є встановленим законом способом усунення негативних наслідків, завданих НПС діяльністю, пов'язаною з його забрудненням. Обираючи такий вид діяльності, товариство бере на себе всі ризики, які пов'язані з нею, що включають також стан обладнання, облікових приборів споживання газу, технічну необхідність балансування газу в газорозподільній системі, які спричиняють виробничо-технологічні (нормовані) втрати та виробничо-технологічні витрати природного газу, який надходить в атмосферне повітря.

Щодо «метану» як забруднюючої речовини, суд дійшов висновку, що метан належить до вуглеводнів, згідно з Переліком забруднюючих речовин, що об'єднані у зазначених групах, затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.03.2002 № 104 «Про затвердження Переліку речовин, які входять до «твердих речовин» та «вуглеводнів» і за викиди яких справляється збір», який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 322/6610. Зазначив, що цей наказ регулював відносини щодо сплати збору за забруднення навколишнього природного середовища та не змінює сутності метану як забруднюючої речовини і в цілях справляння екологічного податку. З набранням чинності ПКУ збір за забруднення навколишнього природного середовища набув інноваційних ознак у розділі VIII «Екологічний податок», проте не змінив свої сутності та призначення. Зокрема, згідно з Протоколом про реєстри викидів і перенесення забруднювачів (додаток II) метан (СН 4) – забруднююча речовина. Зважаючи на викладене, метан є забруднюючою речовиною та входить до вуглеводнів, що, відповідно до п. 243.1 ст. 243 ПКУ, підлягає оподаткуванню екологічним податком. Аналогічне рішення було прийнято судом першої та другої інстанції у справі № 826/17689/18 за позовом ПАТ «Чернігівгаз» до Офісу великих платників податків ДФС України про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення.

Натомість у справі № 440/4746/18 за позовом ПАТ «Полтавагаз» до податкових органів суд першої та другої інстанції не погодився з твердженнями податківців та дійшов висновку про те, що метан є парниковим газом, який не належить до забруднюючих речовин, та, відповідно до чинного законодавства, його викиди не нормуються і не підлягають оподаткуванню згідно зі ст. 243 ПКУ.

Виключно парниковим газом метан визначений Методичними рекомендаціями щодо підготовки методик для інвентаризації викидів парникових газів від антропогенних джерел, затверджених наказом Національного агентства екологічних інвестицій України від 05.10.2009 № 73, Методикою розрахунку викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від використання палива на побутові потреби в домогосподарствах, затвердженою наказом Держкомстату України від 22.04.2011 № 98, Методикою розрахунку викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від транспортних засобів, затвердженою наказом Держкомстату України від 13.11.2008 № 452.

Пункт 3.2 ст. 3 ПКУ встановлює, що якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору.

Таким міжнародним договором, який ратифікований Законом України від 04.02.2004 № 1430-IV і яким регулюється питання, яке впливає на оподаткування, є Кіотський протокол.

Додаток А до Кіотського протоколу встановлює, що парниковими газами є: двоокис вуглецю (CO₂), метан (CH₄), закис азоту (N₂O), гідрофторвуглеводи (ГФВ), перфторвуглеводи (ПФВ) і гексафторид сірки (SF₆).

Виключно парниковим газом метан визначений також Методичними рекомендаціями щодо підготовки методик для інвентаризації викидів парникових газів від антропогенних джерел, затверджених наказом Національного агентства екологічних інвестицій України від 05.10.2009 за № 73, Методикою розрахунку викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від використання палива на побутові потреби в домогосподарствах, затвердженою наказом Держкомстату України від 22.04.2011 за № 98, Методикою розрахунку викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від транспортних засобів, затвердженою наказом Держкомстату України від 13.11.2008 за № 452.

Отже, можна зробити висновок про те, що неоднозначне тлумачення судами загальної юрисдикції норм права може призвести до подібних прецедентів у майбутньому, з огляду на таке доцільно внести до ПКУ такі зміни:

– доповнити ст. 14 ПКУ визначенням такого змісту «Забруднююча речовина» в значенні ст. 1 Закону України від 16.10.1992 № 2707-XII «Про охорону атмосферного повітря». «Забруднююча речовина» – речовина хімічного та біологічного походження, що присутня або надходить в атмосферне повітря і може прямо або опосередковано негативно впливати на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища;

– доповнити ст. 14 ПКУ визначенням – «Дифузні джерела» забруднення в значенні пункту 9 статті 2 Протоколу про реєстри викидів та перенесення забруднювачів, ратифікованого Законом України від 03.02.2016 № 980-VIII «Про ратифікацію Протоколу про реєстри викидів та перенесення забруднювачів» (Відомості Верховної Ради України, 2016, № 11, ст. 122).

«Дифузні джерела» означають багато менших або розсіяних джерел, з яких забруднювачі можуть викидатись у землю, повітря або воду, сукупний вплив яких на ці середовища може бути суттєвим і для яких практично недоцільно проводити звітність для кожного окремого джерела;

– пп. 240.1.1 ст. 240 ПКУ змінити, виклавши у такій редакції: «викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними та дифузними джерелами забруднення»;

– пп. 242.1.1 п. 242.1 ст. 242 ПКУ змінити, виклавши у такій редакції: «обсяги та види забруднюючих речовин та парникових газів, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними та дифузними джерелами»;

– п. 243.1 ст. 243 ПКУ змінити, виклавши у такій редакції: «ставки податку за викиди в атмосферне повітря окремих забруднюючих речовин стаціонарними та дифузними джерелами забруднення»:

Найменування забруднюючої речовини	Ставка податку, гривень за 1 тону
Метан у складі природного газу	280,0

Ставку на викиди метану зробити кратною до ставки податку на викиди двоокису вуглецю на основі потенціалу глобального потепління цієї забруднюючої речовини, що передбачає збільшення її рівня з 138, 57 грн до 280 грн за 1 тону;

– п. 249.3 ст. 243 ПКУ змінити, виклавши у такій редакції: «суми податку, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними та дифузними джерелами забруднення, обчислюються платниками податку самостійно щокварталу з огляду на фактичні обсяги викидів та ставки податку».

Висновки. Запропоновані зміни та доповнення до ПКУ, а саме: доповнення визначеннями «забруднююча речовина» та «дифузні джерела» забруднення, розширення об'єктів та бази оподаткування обсягами та видами забруднюючих речовин, парникових газів, які викидаються в атмосферне повітря дифузними джерелами, та виділення зі складу вуглеводнів «метану» як забруднюючої речовини, допоможуть у подальшому уникнути судових спорів щодо справляння екологічного податку за викиди в атмосферне повітря природного газу (метану) дифузними джерелами забруднення, дозволять бюджету збільшити фіскальний потенціал екологічного податку та, відповідно, усунуть негативні наслідки, завдані природному середовищу діяльністю, пов'язаною із забрудненням навколишнього середовища.

Постійний розвиток економіки призводить до зростання техногенного навантаження на навколишнє середовище, що, як наслідок, формує ряд глобальних екологічних проблем. Тому одним із засобів їх вирішення має стати система екологічного оподаткування, яка потребує подальшого вивчення, дослідження та вдосконалення як перспективного інструменту впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронкова О. М. Державне регулювання податкових відносин. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2018. № 3. С. 38–44.
2. Новицька Н. В. Екологічне оподаткування в Україні: стан та перспективи розвитку: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2016. 274 с.
3. Офіційний сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>
4. Пигу А. Экономическая теория благосостояния: в 2-х т. / рус. пер. с англ. М.: Прогресс, 1985.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17?find=1&text=243#Text>
6. Серебрянський Д. М., Новицька Н. В. Збір за забруднення навколишнього природного середовища: дослідження семантики терміну, аналіз економічної дієвості. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2009. № 2. С. 320–331.

REFERENCES

1. Voronkova, O. M. (2018). Derzhavne rehuljuvanja podatkovykh vidnosyn [State regulation of tax relations]. *Ekonomichnyj visnyk. Serija: finansy, oblik, opodatkuvannja*. (3), 38–44.

2. Novycjka, N. V. (2016). *Ekologichne opodatkuvannja v Ukrajinі: stan ta perspektyvy rozvytku*. [Environmental taxation in Ukraine: state and prospects of development] (Candidate dissertation). Irpinj: Universytet derzhavnoji fiskalnoji sluzhby Ukrainy.
3. Oficijnyj sajт Jedynogho derzhavnogho rejestru sudovykh rishenj [Official site of the Unified State Register of Court Decisions]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>
4. Pigou, Arthur Cecil. (1985). *Economicheskaia teoriia blahosostoyannya* [The Economics of Welfare] (Vols. 2). Moskow: Progress [in Russian].
5. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). *Podatkovi kodeks Ukrainy* [Tax Code of Ukraine]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Serebrjanskyj, D. M., Novycjka, N. V. (2009). *Zbir za zabrudnennja navkolyshnjogho pryrodnogho seredovyshha: doslidzhennja semantyky terminu, analiz ekonomichnoji dijejnosti*. [Environmental pollution charges: study of the semantics of the term, analysis of economic efficiency]. *Zbirnyk naukovykh pracj Nacionaljnogho universytetu derzhavnoji podatkovoji sluzhby Ukrainy*, (2), 320–331.

Inna S. Kravchenko, University of the State Fiscal Service of Ukraine;

Nina G. Tartachnik, University of the State Fiscal Service of Ukraine

Improvement of Taxation of Methane Emissions Into the Atmosphere by Diffusive Sources

Exacerbation of environmental problems, namely environmental pollution caused by active economic activity, pushes society to seek tools to reduce pollution and preserve the environment. Such tools include environmental taxation, which can be used to achieve fiscal environmental goals.

In this regard, it is especially timely to study the problematic situation in the field of environmental tax collection for emissions of pollutants into the air by diffuse sources of pollution, and the development of proposals to improve its fiscal efficiency. The purpose of the article is to determine the feasibility of taxing emissions of methane into the air, due to losses of natural gas during transportation, technological costs and providing practical recommendations for improving the taxation of such emissions. The methodological basis of the study was the use of a set of general and special methods: generalizations and scientific abstraction (in the disclosure of the conceptual and categorical apparatus of the studied issues); spatial (in the process of identifying national characteristics of activities that create an excessive burden on the environment).

The article is analyzing the case law on the payment of environmental tax on methane emissions into the atmosphere, due to losses of natural gas during transportation, technological costs. The arguments of both tax authorities and taxpayers, the conclusions of courts of general jurisdiction, the preconditions and the need to improve the taxation of such emissions, the proposals developed will eliminate similar precedents in the future. In the study of court cases, different interpretations of the courts of general jurisdiction established the rules of law, i.e. the courts made decisions both in favor of taxpayers and in favor of the tax.

It is established that the collection of the environmental tax on methane emissions will allow the budget to increase the fiscal potential of the environmental tax by about 1 % and, accordingly, eliminate the negative consequences for the environment of activities related to environmental pollution. One of these cases, namely, the Administrative case on the claim of PJSC «Kharkivgas» to the Office of Large Taxpayers of the SFSU, represented by the Kharkiv

Department of the Office of Large Taxpayers of the SFS of Ukraine to cancel the tax notice – the decision was considered by the Supreme Court of Ukraine. Final, in favor of the Kharkiv Department of the Office of Large Payers of the SFS of Ukraine.

Given the prevention of such precedents in the future developed proposals to amend and supplement the Tax Code of Ukraine, namely: to supplement Art. 14 definition of «diffuse sources» of pollution, to expand the object and base of taxation by volumes and types of pollutants and greenhouse gases emitted into the atmosphere by diffuse sources, which provides for changes to Article 214. Isolate from the composition of hydrocarbons, «methane» as a pollutant, change paragraph 243.1 of Article 243. It is also proposed to make the methane emission tax rate a multiple of the carbon dioxide emission tax rate based on the global warming potential of this pollutant, which provides for an increase in its level from UAH 138.57. up to 280 hryvnias for 1 ton.

Key words: *costs, diffuse sources of pollution, emissions of pollutants into the air, environmental tax, losses, methane, natural gas, taxation system.*

Стаття надійшла до редколегії 3 листопада 2020 року